

Tien tips voor doorwerking

Voorjaarsconferentie van het Kenniscentrum Ongelijkheid (11 mei 2026)

Van onderzoek naar impact: doorwerking in beleid en samenleving

Vooraf

Het Kenniscentrum Ongelijkheid doet onderzoek naar de belangrijkste ongelijkheidsvragen in onze stad. Met als doel dat we met betere kennis die ongelijkheid ook daadwerkelijk kunnen verminderen. Deze speciale editie van de voorjaarsconferentie stond in het teken van de doorwerking van onderzoek naar beleid en praktijk. Het netwerk van het Kenniscentrum Ongelijkheid heeft elkaar gesproken en uitgewisseld over vragen als:

Wat gaat het onderzoek teweegbrengen voor Amsterdammers? Hoe kan het beleid voeden?

Wat kunnen onderzoekers en (beleids)professionals samen doen om meer impact te maken?

Het woord 'samen' bleek geen *buzzword*. Tijdens deze werkconferentie zijn onderzoekers, beleidsmakers en professionals van maatschappelijke organisaties samen aan de slag gegaan om de impact van onderzoek op beleid te vergroten. We - het netwerk van het Kenniscentrum Ongelijkheid - hebben daadwerkelijk, vanuit de verschillende vormen van kennis, weer flinke stappen gezet om samen te werken aan oplossingen voor het aanpakken van stedelijke ongelijkheid.

Om dat te versterken, heeft Krijn van Beek – moderator Design Thinking van de middag – een gereedschapskist met 10 stappen samen(!)gesteld om het netwerk van onderzoekers van het Kenniscentrum Ongelijkheid verder te ondersteunen bij de disseminatie en doorwerking van het onderzoek dat we financieren. Deze stappen illustreren we met de door Maaïke Hartjes gemaakte cartoons van de middag, waarmee ze haarfijn wist te duiden wat de doorwerking van onderzoek naar beleid allemaal kan oproepen: van obstakels op de route tot overwinningen onderweg!

Deze tien tips voor doorwerking zijn gericht aan onderzoekers, maar worden met alle deelnemers van de voorjaarsconferentie gedeeld. Ben je ambtenaar of professional/vrijwilliger bij een maatschappelijke organisatie? Laat ons dan ook weten wat je van de stappen vindt, hoe je ze benut en of ze voor je werken.

1) Samen

Niet over ons zonder ons.

Dit geldt niet alleen voor ervaringsdeskundigen maar ook voor beleidsmakers (ambtenaren, politici, bestuurders). Ook dat zijn net mensen: ook zij worden graag geraadpleegd voordat ze (ongevraagd) advies krijgen over wat ze eigenlijk zouden moeten doen.

Schroom ook niet om raadsleden en andere politici te interesseren voor je onderzoek – het politieke perspectief is echt anders dan het ambtelijke. Ook oud-politici of medewerkers van politici kunnen het politieke inbrengen. Let er wel op dat je alle politieke stromingen gelijk behandelt – dus niet één partij betrekken, maar alle partijen.

Foto door: Les Adu

Over aanbevelingen denk je dus samen na.

2) Vanaf het begin - Samen

Overwin de neiging om te wachten totdat je onderzoeksresultaten er zijn. Zorg dat je vanaf de start van je onderzoek al contact hebt met betrokkenen, beleidsmakers en andere stakeholders. Dus: op dag 1 van je onderzoek: zoek iedereen van wie je vermoedt dat die er op enig moment iets mee zou kunnen hebben - *outreaching* - op.

Illustratie door: Maaïke Hartjes

Het fijne is dat je aan de start van je onderzoek nog ongegeneerd onwetend mag zijn. Hoe langer je wacht, hoe hoger je voor jezelf de lat gaat leggen om 'alles al te weten en uitgezocht te hebben', hoe meer je de neiging hebt om het contact nog even uit te stellen...

3) Voortdurend - Samen

De kunst is vervolgens om dit 'samen' niet alleen aan het begin en aan het eind te doen, maar vooral ook gedurende het onderzoek te blijven doen. Eens per drie maanden een bijpraatmoment is het minimum. De agenda van zo'n gesprek kan je simpel en licht houden. Bijvoorbeeld:

- Vertel iets over je onderzoek (5 min + 10 min Q&A),
- Vraag daarna de aanwezigen om hun ervaringen met het onderwerp te delen; dit verhoogt hun betrokkenheid én misschien hoor je nog iets relevants voor je onderzoek (30 min).
- Check of je met de juiste mensen bent (15 min): denk samen na over hoe de groep meedenkers relevanter kan worden voor de verdere doorwerking van je onderzoek.

Illustratie door: Maaike Hartjes

4) Aanbevelingen zijn geen analyses

Met al dat 'samen' vraag je je misschien af wat je zelf eigenlijk doet: *jij* doet de analyse, *jij* bent de expert en *jij* doet het onderzoek.

En bedenk dat het maken van beleidsaanbevelingen iets anders is dan het analytische deel: hoe het zit, hoe het zo gekomen is, hoe het werkt, enz. Je onderzoek eindigt met conclusies - dat is jouw expertise.

Geef jezelf de ruimte en doe niet alsof de aanbevelingen hier ook uit moeten volgen - maak een apart katern waarin je zo goed mogelijk alle ideeën voor beleid ordent en presenteert. Met ook een aparte verantwoording waarin je iets over de interactie met je groep meedenkers beschrijft.

Door samen met je groep meedenkers aan je aanbevelingen te werken, worden ze minder 'van jou' en meer 'van hen'. Hiermee doorbreek je het '*not invented here*'-syndroom. Naarmate zij (dus die groep meedenkers) zich meer eigenaar voelen van de aanbevelingen, wordt de kans groter dat ze er ook iets mee gaan doen.

Overigens hoeven ze de aanbevelingen niet (allemaal) te onderschrijven. Mag wel, hoeft niet.

Illustratie door: Maaïke Hartjes

5) Verschillende presentatievormen

Een onderzoeksrapport is niet je eindproduct. Een animatiefilmpje, podcast of welk ander format dan ook kan de verspreiding van je onderzoek enorm helpen. Pas je boodschap indien nodig aan voor de doelgroep die je voor ogen hebt.

Illustratie door: Maaïke Hartjes

6) Investeer in ambtenaren

Deze is speciaal voor onderzoekers: jouw onderzoek is voor het beleid van morgen. Dat is belangrijk, maar voor de meeste ambtenaren is het beleid van vandaag urgent.

Als je wilt dat ze met je meedenken, is het belangrijk om urgentie te creëren. Bellen helpt. Langsgaan helpt. Vaker bellen mag zeker ook.

Bespreek ook of ze voor het meedenken met je onderzoek wel ruimte krijgen van hun leidinggevende. En waardering. En hoe je dat - samen - bij de leidinggevende zou kunnen agenderen. Overigens is dit ook gelijk een kans om je onderzoek een haakje te geven op een hoger ambtelijk niveau, wat de doorwerking later weer kan helpen.

Illustratie door: Maaike Hartjes

7) Benut pers en media

Als er meer mensen over jouw onderzoek spreken, vergroot dit de kans dat er iets mee gedaan wordt. Alle aandacht is goed.

Vragen in de gemeenteraad komen vaak (ook) omdat er op sociale media, in de krant of op tv iets over is verschenen. Benader journalisten daarom actief. Of stuur een stuk in. Bij Het Parool, AT5, AmsterdamFM, Salto of de landelijke kranten en platforms (zoals www.socialevraagstukken.nl). Je communicatieafdeling kan je daarbij ook op weg helpen.

Wees altijd open over perscontacten met je groep meedenkers (punten 1 t/m 3). Dit is om twee redenen belangrijk:

1. Misschien hebben ze tips of contacten die je helpen om de juiste kanalen te vinden.
2. Het geeft ook ruimte om dingen weer te nuanceren als ze scherper in de media komen dan je misschien had bedoeld of dan je onderzoek rechtvaardigt.

Illustratie door: Maaike Hartjes

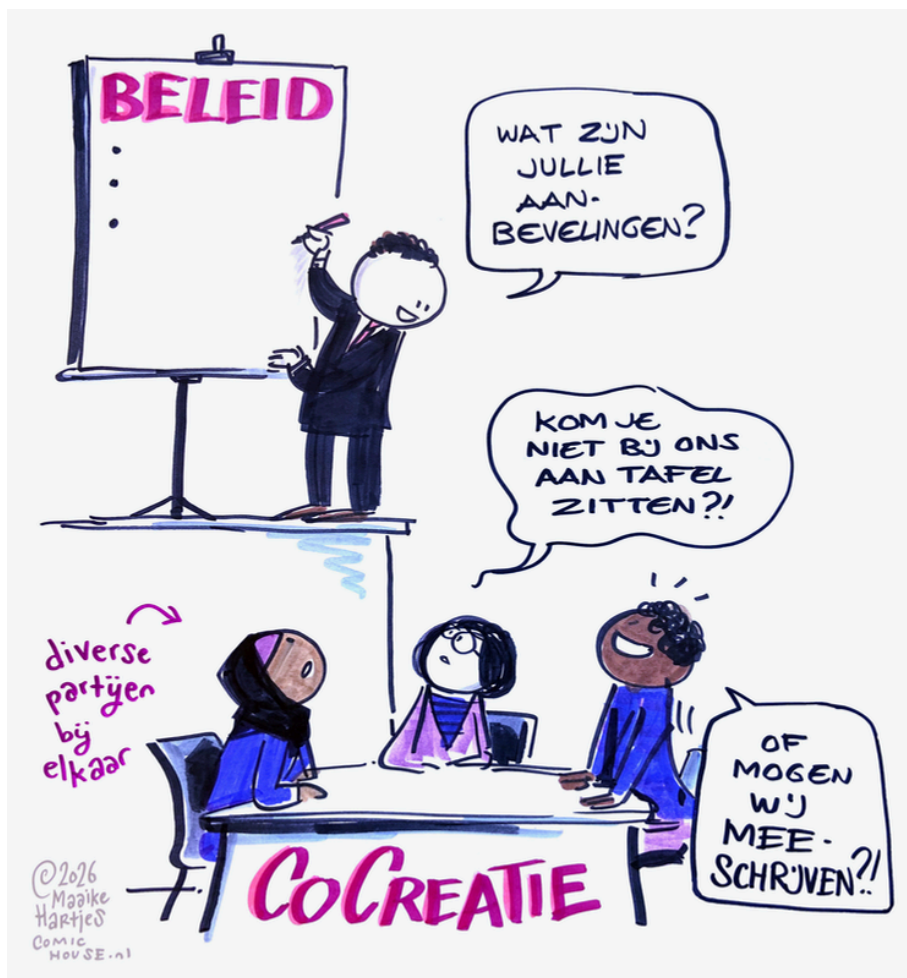
8) Wees zuinig in je aanbevelingen

Minder = meer. Een hele waslijst aan aanbevelingen slaat dood.

Leg de nadruk op één of twee aanbevelingen. Of maak één samenhangende drieslag. Maar niet meer. Uit alle ideeën die je in de loop van je onderzoek met je groep meedenkers verzamelt, selecteer en combineer je de beste. Dat wil zeggen: je maakt een inschatting van wat jij de meest kansrijke en effectieve interventie(s) vindt.

Die inschatting mag je gerust laten voeden door alles wat je 'samen'-netwerk aan argumenten geeft. En je mag ook gerust je eigen analytische brein hierop loslaten (maak maar eens een ruwe maatschappelijke kosten-baten inschatting).

Besef dat aanbevelingen uiteindelijk kunstwerken zijn. Er zijn geen vaste regels of formats, behalve dat ze aanspreken. Ontdekken *of* en *hoe* je aanbevelingen aanspreken, doe je pas in samenspraak met je groep meedenkers.

Illustratie door: Maaike Hartjes

9) Welk beleid kan stoppen?

Als ze iets mogen verbeteren, hebben mensen een sterke neiging om iets toe te voegen aan het bestaande. De mogelijkheid dat het beter gaat als ze iets weglaten, zien mensen vaak over het hoofd. Zo groeit onbedoeld iets wat we intussen ervaren als een wirwaroverheid.

Vraag je groep meedenkers dus ook expliciet naar de mogelijkheden om regelingen te schrappen en beleid te stoppen. Probeer in je aanbevelingenkatern altijd een kopje op te nemen met 'hiermee kunnen we ophouden'. Dit verrast en helpt beleidsmakers om slimmer naar hun eigen praktijk te kijken.

Illustratie door: Maaïke Hartjes

10) Frappez toujours

Als je eenmaal iets te pakken hebt, waarvan je echt denkt dat onze wereld er beter van gaat worden: herhaal, herhaal en blij herhalen.

Verpak het in die andere vormen, zorg dat journalisten het oppakken, zorg dat je groep van meedenkers het ook uitdraagt en blij herhalen. Net zo lang tot het beleid daadwerkelijk is verbeterd.

Illustratie door: Maaïke Hartjes

Tot slot

Met deze tools voor doorwerking willen we als Kenniscentrum Ongelijkheid de urgentie van kennistoepassing onderstrepen, wetende dat er meer in de wereld speelt dan wij met ons netwerk kunnen verwerken en produceren. Niet alles is maakbaar omdat wij het zeggen.

Daarom focussen we op wat we wel kunnen doen: zoveel mogelijk ondersteuning bieden om het proces van doorwerking te faciliteren. Zo komt er binnenkort vanuit het Kenniscentrum Ongelijkheid ook een 'communicatietoolkit voor onderzoekers' - een gereedschapskist waarmee doorwerking nog meer werkingskracht krijgt.